

ԿՐՕՆ Ա. ԿԱՆ

ԲԵՐԼԷՋԻՄԻ ՆԱԶԻԿ

«Եւ քիսեցի Դաւազան յարմատոյն Յե-
սեայ եւ ելցե ծաղիկ յարմատոյ անօխ»:
Նսայի ԺԱ. 1.

Մեծահանդէս տօնի ծննդեան
Խորենացին է երգահան,
Որ դքնար հոգւոյն առեալ
Թռչի երթայ Երուսաղէմ,
Բեթլէհէմի սուրբ այրին դուռ
Նստի, երգէ զՓրկչին ծնունդ:
Եւ զիմ հոգիս երգիչ սուրբ Հայր,
Տար ընդ հոգւոյդ ի Բեթլէհէմ,
Ես ձայն առնում եւ դու երգէ
Քաջահայտն քո շարական,
Զոր քո մատուց բանահիւսեր,
«Խորհուրդ Մեծ եւ Արանչեկի»
Որ յայսմ առուր յայանեցաւ»:

Ո՛ւմ յայտնեցաւ զարմանաց բան,
Ո՛չ իմաստնոց աշխարհիս այս,
Այլ հօտարած հոյիւններուն:
Թողուց Աստուած Երուսաղէմ,
Թողուց տաճար Սողոմոնին,
Անշուք այրին միջ յայտնեցաւ,
Թողուց բանդէտ մեծ բարունիք,
Աստուածաշունչ զրոյ նօսարբ,
Հապա դպիրք փարիսեցիք,
Որ պանծային յանձինս իւրեանց,

Սքանչելի և մեծ խորհուրդ
Անդէտ հովուացն ծանուցաւ:
Վասն էր այսպէս կամեցաւ Հայր,
Լուրս քեզ Պօղոս տայ պատասխան,
Թէ՛ զխմարս ընտրեաց Աստուած,
Որ իմաստունս ամօթ առնէ:
Աթենական յԱրիսպագին
Հովիւ Պօղոս բանախօսեց,
Զխաչի ճառէն և զխաչելոյն,
Զնոյն մեռեալ և յարուցեալ,
Շնորհն Աստուծոյ երևեցաւ:
Փրկիչ եղև Ազգի մարդկան:
Գիտնոց կաճառք Աթենացւոց
Ասեն ընդ ծաղր և զարմանան,
Զի՞նչ նորալուր բան խօսի մեզ,
Սերմանաքաղ մշակս այս:

Եթէ ասեն անհաւան միտք,
Հովիւ վկայք մեզ չեն յարգի,
Աստուած հանեց տարաշխարհէն
Իշխանաւոր այն մեծ մոգեր,
Որ տեսնեն ասող մի յԱրևելս,
Լուսապայծառ էր իւր ծագումն:
Մի տաղասաց բան ստեղծէ,
Ի մէջ ասողին տեսայ մի Կոյս
Եւ Կուսին զիրի մանուկ Յիսուս:
Դուշակելով Փրկչին ծնունդ,
Մոգերն եկան լի հաւատով,
Երկիրպագին Փրկչին մերդ:
Լոյս ծագեցաւ երուսաղէմ,
Զտեսաւ անբաղդ երուսաղէմ,
Ո՛հ ծածկեցաւ նորա աչքէն,
Ազգ հեթանոս տեսաւ հեռուստ,
Երկիրպագեց և հաւատաց,
Ազգ հեթանոս վկայ եղև,
Փառաւորի Փրկչին ծնունդ:

Եսայեան կանխաձայնէր,
Յուշ առնեմ՝ Քեզ, ծառայ Յակոր,
Երբ տեսնաս զու Լուսոյն ծագումն,
Դու բուռն հարս բռնէ զլոյսն,
Այդ քո փառքն է, մի՛ տար այլում,
Որ օտար է և անձանօթ:
Ո՛հ թուրացաւ Յակորայ ձեռք,
Ազգ հեթանոս բռնեց զլոյսն,
Սոսի փառք մնաց Յակորայ տան:

Երբ Արևոն ի տաճարին
Լոյսն ի զրկին ասաց այս բան:
Թողլով զկարգ նախաբերոյս
Արդ ըսկիմ՝ զծնունդն սուրբ,
Ծաղիկ ծաղկեալ Դաւթի աբնէն,
Նախասկզբէն պատմել ոճով:

Բեթլէհէմէն հեռու մի ժամ
Կայ մի տեղի արօտալայր,
Կանաչաւեա ու ծաղկաղարդ:
Անդ է արդեօք ծաղիկ զաշտաց
Եւ կամ չքնաղ շուշան հովտաց,
Զոր Սողոմոն առնու ի յերգ,
Երգ փեսային և իւր հարսին:
Ուր ասեն թէ՛ հովիւ Դաւիթ
Յեսսէի տան արածէր հօսն,
Եւ այն օրէն մինչև այսօր
Տեղն այն կուլի հովուաց անուն,
Ուր հօտերուն հովիւներուն
Մի հանդրուան է զիշերուն:
Անգէտ, տգէտ մեր հովիւներ
Երբ ժողովին ի միասին,
Նստեն ժղին սարէն ձորէն,
Զուռնին ոչինչ հեա քաղաքին:
Երբեմն պարծին իւրաքանչիւր
Դամիւռ հուժկու մեծ շներէն:
Ոմանք առնուն փող ու սրինդ,
Քաջ երաժիշտ են հովիւների,
Գիտեն խօսել հեա հօտերուն,
Հրաւեր կարդան եղանակաւ
Նստել, հանգչել ու որոճալ:
Եւ երբ հնչեն մեղմիկ անուշ,
Այդ նշան է լինել ի քուն:
Հովիւն էլ իւր օրօրն ունի,
Ինչպէս մօր երգ օրօրոցին:
Հովիւներէն կան պապօրներ,
Որ սրատես ճանաչող են,
Հաղար հաղար գառն ու ոչխար
Երբ խառնակին իրարու հետ,
Գառներ մայրեր յոյժ բառաչեն,
Մայրն զգառնուկ, զառնուկ զմայր
Մոլոր մօլոր որոնեն,
Պապոր հովիւ զիտէ զտակ,
Մէն մի գառնուկ տալ իւր մարուն,
Այս բան հովուին մեծ հուշարն է,
Ասեն նաև թէ՛ հովիւներ

Դեռ չի ծնած դառնիկներուն
Անո որոշել զխառն փորձով
Է՞դ է արդեօք, եթէ որձ:

Է՛ր իրջանիկ, դուք հովիւներ,
Թողէք սրինգ և ձեր փողեր,
Ձեզ աւետեաց փող տի հնչէ:
Յանկարծ երկնուց լոյս փայլեցաւ,
Դաշտեր լեռներ լուսով լրցան,
Հօտերն ամէն վրդովեցան,
Եւ հովիւներ մնացին ապշած:
Ասին ի՞նչ է այս հրաշխց բան,
Կէս զիշեր է, չէ առաւօտ,
Արեւուն չէ այս պայծառ լոյս:
Տեսան հրեշտակ մի լուսաւոր,
Ձայն աւետեաց հնչէ վերուստ.
Աւետիս ձեզ բարի հովիւք,
Փրկիչ ծնաւ ձեզ Բէթլէհէմ,
Այս նշանակ տամ ձեզ ստոյգ,
Վազէք, գնացէք Բեթլէհէմ,
Մտէք այն պրտ, որ դուք գիտէք,
Ուր տի տեսնաք Փրկիչ Մանուկ
Խանձարուրին մէջ պատատած,
Այնպէս զրուած է ի մտեր:

Հովիւք դարձան հայեցան վեր,
Տեսան երկնուց դուռն բացուեր,
Լուսեղինաց ամբողջ դասեր
Բռնեցին ողջ երկնուց երես.
Առաւանդին և խաղալին
Եւ երգէին քաղցր ձայնով.
Փառք ի բարձունս Աստուծոյ:

Ասին հովիւք ի՞նչ է այս բան,
Ձոր Տէրն մեր ցոյց տուաւ մեզ:
Ելէք երթամք ի Բեթլէհէմ,
Ծնորհաւորեմք Փրկչին ծնունդ:
Առէք մեզ հետ մատաղ գառներ,
Տանեմք մեր ձօն Փրկչին նուէր:
Առէք սպիտակ փափուկ բուրդեր,
Տանենք փռոց չոր մշուերին.
Մեր դաշտերու ծաղիկներէն
Շուշան ծաղիկ և անթառամ,
Քաղեցէք, փունջ փունջ կապէք,
Տանենք շաբենք մարին բոլոր,
Մեր նոր ծաղիկ մանուկ Փրկչին
Ծաղիկներով պատկ զնեմք:

Մի հովիւ էլ այս բան յիշեց.
Ասաց, անշուշտ Փրկչին ծնողք
Յոյժ աղքատ են և չքաւոր,
Որ իջեան մի չեն դաւեր
Մեր Բեթլէհէմ քաղաքին մէջ,
Եկել դտել են մեր պրտիկ
Մութ ու մրճոտ և յոյժ փոքրիկ:
Ես էլ կուզեմ մտքին կիժեմ,
Մի պուտուկ կաթ առնեմ, տանեմ,
Ուտէ աղքատ ծնող մայրիկ,
Շուտ շուտ ծիծ տայ մանուկ Փրկչին:

Հովիւք հասան մտին սուրբ պրտ,
Տեսան իրենց մրճոտ մութ պրտ,
Համակ լուսով լցուած էր այն,
Եւ լուսոյն մէջ լուսածին Մայր:
Տեսան Փրկիչ խանձարուրով
Պատած, զրուած ի մտերին,
Մի կողմ իշուկ մի էր կապուած,
Միւս կողմ՝ եղնին էր պարարակ,
Եւ ի միջի Փրկիչ մանուկ,
Ձոր Ամբակում տեսաւ հոգեով:

Մեր հովիւներ քաղաքաւոր.
Ողջոյն, ասին, ո՞վ Տիրամայր,
Մեք հովիւներս դաշտի ծառայքս,
Պարզ միամիտ շինական եմք,
Ոչ զիր գիտեմք և ոչ կարգալ,
Անբան հօտին եմք պահապան,
Ձեմք ի համար մարդկան դասին,
Մարդիկ զմեզ կոչեն անբան.
Մի՞թէ անպէտ մարդ է հովիւ.
Հովիւն էլ իւր շնորհն ունի,
Հայր Աբրահամն էլ մեծ հովիւ էր,
Բոլոր որդիքն Յակոբայ
Հովիւ էին և հօտարած,
Օրհնեալ լինի Փրկչին ծնունդ,
Հովիւներուս յարգ բարձրացոյց.
Ձի Տէր Աստուած մեր հաճեցաւ,
Թողուց քաղաք երուսաղէմ,
Թողուց բանդէա մեծ բարունիք,
Հովիւներուս յայտնեց իւր փառք:
Մի լուսափայլ հրեշտակ երկնուց
Մեզ աւետեց Քո սուրբ ծնունդ.
Ասաց, գնացէք ի Բեթլէհէմ,
Տեսէք Փրկիչ ի մէջ մարին,
Ահա եկանք, տեսանք աչքով:

Երկիրպագեմք մեք հաւատով
Մանուկ փրկչին և ծնող մօրդ:

Մեք ուրախ եմք և շատ ուրախ
Հովիւներուս անշուք այս այր
Ասպնջական եղաւ Քեզ, Մայր:
Մեք ինչ ընծայ տամք մեր Փրկչին,
Զուներմք ոսկի և թանգ բաներ,
Դաշտի վաստակն է մեր ընծան:

Ահա բերենք մենք գառնուկներ
Մատաղացու չայր Յովսէփին,
Բերենք փափուկ գառանց բուրդեր,
Փռոց արա խեղճ մանկիկիդ,
Որ զրեր ես ի մէջ մարին,
Վեր չոր գեանին և չոր յարդին:

Դու ձեռահիւս գլխեւ Մայրիկ,
Մեր բուրդերէն մանէ հիւսէ
Անկարանի մի պատմութեան,
Տաքուկ տաքուկ հագնէ մանկիկ:

Մեր ծաղկաբեր հովիտներէն,
Ծաղիկներու փունջեր բերենք,
Դիր ի մուր խանձարուրին,
Ծաղիկ ծաղիկն քո զարդաբանք:
Բերենք սափոր մի մաքուր կաթ,
Անուշ արա՛ առատ առատ:
Քանի մնաս մեր այրին հիւր,
Մենք տի բերենք քեզ կաթ մածուն,
Դու միշտ կաթ տուր երեսային,
Որ շուտ աճի և զօրանայ,
Եւ մեր Փրկչի՛ զոր դու ծնար,
Ողջ աշխարհիս հովիւ լինի:
Մենք հովիւներս լեռնացի եմք,
Պարտաւոր եմք հօտեր պահել,
Գիշեր ցորեկ հսկել հօտին,
Դուցէ չկարեմք կրկին անգամ
Դալ համբուրել մէք Փրկչին ոտք:
Թոյլ տուր, ո՛վ Մայր, վերջին անգամ
Մօտիմք մարին և համբուրեմք
Սուրբ խանձարուր մեր Փրկչին:
Օ՛խ, ինչ անուշ հոտ է բուրում,
Մի երկնաբոյս ծաղիկ է Սա:
Մեր դաշտերուն ծաղիկ չէ՛ այս,
Մեր ծաղիկներ ծաղիկն գարուն,
Երբ գայ աշուն թռումն թափեն.
Իսկ այս ծաղիկ անթառամ է,
Հոտով՝ գունով անմահ է:

Մնաս բարով, Մայր երջանիկ,
Աստուած պահէ որդւոյդ արեւ:

Հարցէք թէ ինչ արաւ Յովսէփ.
Հովիւների բերած գառների,
Բոլոր մորթեց, մատաղ արեց,
Բեթլէհէմի կարօտ մանկտին
Երբ լսեցին թէ մատաղ կայ,
Ողջ թափեցան սուրբ այրին դուռ,
Կերան կուշտ, կուշտ գառանց մատաղ:
Հարցին՝ ո՛ւր է մանուկ Յիսուս.
Մեք համբուրեմք՝ նորա սուրբ ոտք,
Որ ի շնորհս իւր ծննդեան
Քաղցած մանկտին կերաւ մատաղ:
Շնորհակալ ենք, չայր Յովսէփ,
Աստուած պահէ քո երեխէն.
Նա մեծանայ և զօրանայ
Իշխան լինի Բեթլէհէմին:

Ես աստ յիշեմ՝ երուսաղէմ,
Զ՝կարեմ՝ մոռնալ երուսաղէմ:
Թիշեմ՝ սուրբ ծնունդ և Բեթլէհէմ:
Ո՛վ միաբանք սուրբ Սաղիմայ,
Զոյգ Յակոբեանց մեծ Աթուոյն,
Որ ի տօնի սուրբ ծննդեան,
Երթայք խմբով ի Բեթլէհէմ,
Տօն կատարէք մեծահանգէս,
Եւ մեծամեծ կաթսաներով
Դուք պատրաստեք զհարիսէն.
Ողջ Ժողովուրդ Բեթլէհէմի
Ուտեն կուշտ կուշտ զհարիսէն.
Դուք յիշեցէք, զիս մի մոռնաք.
Փոքրիկ պուտիկի մի հարիսայ
Տուէք հրեշտակին Ամբակումայ.
Առնէ բերէ ի յԱյրարատ,
Ուր տքնում է չայոց չայրիկ:
Ես կարօտ եմ և յոյժ կարօտ
Բեթլէհէմի հարիսային:
Չայր Յովսէփայ մատաղի բուն
Դուք փոխեցէք զհարիսայ
Պինդ պահեցէք դուք այդ աւանդ
Ի յիշատակ Փրկչի ծննդեան:

